

EVELINE
VANHAVERBEKE
De verborgen
prelude

ROMAN

Eveline Vanhaverbeke

DE VERBORGEN PRELUDE

PROLOOG

Ze wist dat de dood nu heel nabij was. Haar vingers knepen in zijn hand en ze voelde de botten over elkaar schuiven en kraken.

‘Je moet het me beloven.’ Zijn stem was nauwelijks hoorbaar, een vleugje klank dat zinderde door de stilte. ‘Zeg me dat je het zult doen.’

Ze knikte maar wist dat hij het niet zag. Het laatste uur had hij zijn ogen niet meer geopend. Ze zag de kwellings in zijn laatste blikken nog voor zich, maar zodra het beeld zich vertoonde, verjoeg ze het uit alle macht.

‘Mijn ontdekking zal niemand meer kunnen helpen,’ fluisterde hij, ‘maar ik heb geoordeeld dat dat uiteindelijk het beste is voor de mensheid.’ Zijn longen piepten. In zijn luchtpijp knarste iets als een scherp platgetrapt glas.

Ze stond op, nam zijn beker en drukte de rand ervan tussen zijn lippen. Het water stroomde in een fijn straaltje langs zijn kin naar beneden.

‘Ik beloof het je’, zei ze na een poos. ‘Niemand komt ooit te weten wat je ontdekt hebt.’

Er lag een steen op haar maag toen ze het manuscript in haar tas stopte, een lederen exemplaar dat hij haar enkele maanden eerder cadeau had gedaan. Haar hart klopte wild in haar keel, in haar binnenste huilde ze al om zijn dood.

Als een donderslag viel de stilte opnieuw in de kamer. Alleen zijn rauwe ademhaling gaf het ritme van de tijd aan, tot er op

de gang ineens voetstappen weerklonken. Een jonge vrouw verscheen in de deuropening. Een opvallende verschijning. Zwarte pijpenkrullen, ogen donker als kolen, een weelderige boezem.

Hij opende even zijn ogen, alsof hij haar komst aangevoeld had en zijn laatste restje energie voor haar had bewaard.

‘Delfina’, fluisterde hij, en er verscheen zelfs een zweem van een glimlach om zijn lippen. ‘God heeft me wat uitstel gegeven. Ik moest je nog één keer kunnen zien, lieve vriendin.’ Zijn oogleden vochten tegen de uitputting, tot ze zich gewonnen gaven en zich opnieuw sloten. ‘Zing voor me, Delfina, alsjeblieft.’ Hij slikte hoorbaar. ‘Voor de allerlaatste keer.’

De vrouw hield haar hoofd wat schuin, leek het beeld van de stervende in haar geest op te zuigen, en zette vervolgens een paar stappen vooruit. Dan haalde ze diep adem, richtte haar kin op en hief een aria aan zoals alleen echte diva’s dat kunnen.

Het lied tilde de atmosfeer van pijn en dood in de ruimte op tot op een draaglijk niveau. Het kamervullende verdriet werd in een wreed soort schoonheid omgezet, een schoonheid die niet te rijmen viel met de geur van de dood.

Er trokken schokjes door zijn lijf, emoties die zijn aardse lichaam verlieten en hem zouden vergezellen op de weg naar de eeuwigheid.

Terwijl ze zijn voorhoofd depte met een vochtige doek, luissterde zijn waakster met ingehouden adem naar de stem van de vrouw over wie ze zoveel gehoord had, maar die ze nooit eerder had ontmoet. Delfina Potocka. Ze wist dat de operazangeres met een ongrijpbaar aura was omgeven, dat ze alle mannenhoofden met één oogopslag op hol kon doen slaan. Een femme fatale voor wie ook hij niet ongevoelig was gebleven.

Toen een felle hoestbui zijn ribben deed oprekken en beide vrouwen vreesden dat het moment van zijn heengaan was gekomen, hield Delfina op met zingen. Ze snelde naar de andere kant van het bed. Haar hand zocht zijn vingers, pezige stijve overblijfselen van wat eens wonderen waren geweest. Beide vrouwen

taxeerden elkaar, alsof ze hun waarde voor de stervende op die manier van elkaar konden inschatten. Daarna volgden ze met angstogen de ademhaling van de man die ze beiden lief hadden gehad, elk op hun eigen manier.

De hoestbui doofde uit en hij draaide zijn hoofd naar de operazangeres toe.

‘Ik moet ook jou iets vragen, Delfina’, zo begon hij. En hij ademde diep in met zijn zieltogende longen.

ROMI

Bang als hij was om zijn dochter over te leveren aan de boze wereld daarbuiten, bracht mijn vader me tijdens mijn jeugd regelmatig levenswijsheden bij. Soms wees hij me op gevaren die als monsters op de loer lagen om me te grijpen, andere keren wilde hij me behoeden voor ontgoochelingen, zoals hij er zelf al te veel had gekend.

Op mijn tiende verjaardag sprak hij me voor het eerst ernstig aan. Het was 6 juni 1888. De zon spleet het wolkendek als een hakmes uiteen en prikte in mijn ogen. Ik veegde de laatste kruimels van oma's havermouttaart in mijn handpalm toen mijn vader zijn keel schraapte en zijn hoofd naar me toe draaide.

'Kind', sprak hij. Zijn stem sloeg licht over. 'Er zijn een paar dingen die je vanaf nu moet beseffen.'

Hij slikte twee keer kort na elkaar. Zijn adamsappel wipte ongedurig op en neer en er viel een stilte. Het besef dat dit beeld in mijn geheugen gegrift zou blijven, was er toen al, het beeld van mijn vader, zoals hij daar zat, in zijn vaalgroene fluwelen zetel, net naast de kachel. Hij krabde zijn stoppelkin, liet zijn schouders zakken en haalde diep adem.

'Het leven zal je niet sparen, Romi', ging hij verder. 'Er komen ongetwijfeld ook voor jou nog harde tijden.' Een kleine pauze moest de waarachtigheid van zijn woorden onderstrepen. 'Op een dag krijgt ieder zijn deel van de koek. Zo is het altijd geweest en zo zal het altijd zijn. Daar is niets aan te doen.' Hij stak

zijn pink in zijn oorschelp en draaide hem erin rond. 'Zelf heb ik mijn deel al ruimschoots gehad. Ik hoop dat het ergste voor mij nu voorbij is. Maar ooit ben jij aan de beurt.' Zijn oogbol- len draaiden. 'Je bent een zondagskind, Romi. Tot nog toe bleef je gespaard van grote tegenslagen. Maar dat kan niet voor altijd zo blijven.'

Eén enkele traan ontsnapte uit zijn rechteroog, bleef even aar- zelend hangen op zijn neusvleugel en daalde dan verder af in het holletje tussen neus en bovenlip, waar hij bleef steken. Mijn vader likte de druppel op met zijn tong, proefde enkele seconden en ver- volgde zijn betoog. 'De bitterheid van het leven zit verscholen in een hoekje. Ze zal je onverwachts bespringen met haar klauwen. Mensen die je dacht te kennen, zullen je verrassen, ontgoochelen. Soms zal je het gevoel hebben alleen te staan op de wereld, bedro- gen door iedereen. Je zal je intiemste verwanten vreemde dingen zien doen en je zal je afvragen of je zo vergist hebt in hen. Ook al geloof je het nu niet: ooit komt die dag.' Zijn dode irissen draai- den zich naar me toe. 'Op zo'n moment zul je voor ogen moeten houden dat er ook nog mensen zijn die om je geven, Romi.'

'Dat zal ik doen, papa', antwoordde ik. Ik hoopte dat hij uit- gepraat was. Lise wachtte buiten op me en ik wou de kamer uit- rennen om verstoppertje met haar te gaan spelen. 'En dan is er nog iets, Romi.' Zijn stem was dik en zwaar. 'Iets dat je nooit, maar nooit mag vergeten.' Hij zuchtte. Zijn vingernagels tikten zoekend over het tafelblad tot ze de gladde wand van zijn glas ontmoetten. Hij tilde het op en nam een grote slok water. 'Het leven is kort. Haal er altijd uit wat er in zit.'

Ik legde mijn hand op zijn schouder en kneep er zachtjes in. Een rilling ging door zijn lichaam.

'Ik zal mijn best doen', zei ik en ik hoopte dat het ongeduld niet doorklonk in mijn woorden. 'En mag ik dan nu gaan spelen?'

SOLANGE

Het was in de herfst van 1838 dat ik Frédéric Chopin voor het eerst ontmoette, Nazli.

Op een middag, halfweg oktober, was ik met mijn broer een partijtje aan het schaken toen onze moeder in de deuropening verscheen. Haar wangen gloeiden als kolen. Tussen haar lippen zat een dikke sigaar.

‘Maurice en Solange, morgen vertrekken we voor enkele maanden naar Mallorca. Amélie is op dit moment de koffers aan het pakken. Als er nog spullen zijn die jullie absoluut mee willen nemen, dan moet je die nu naar haar brengen.’

Georges woorden drongen slechts langzaam tot me door. Mallorca. Een eiland ver van Parijs. Voor de rest wist ik er niets van.

Verwonderd keek ik op naar Maurice, maar hij vertoonde geen enkele emotie. Ik vroeg me af of hij al langer op de hoogte was van de reis en of hij dan ook de reden kende van de onderneming. Mijn moeder had de boodschap met zo’n naturel gebracht. Ik moest iets gemist hebben de laatste dagen.

‘Ga je popjes maar snel verzamelen, kleine zus.’ Maurice wuifde me met een handgebaar weg van het schaakbord, maar ik voerde nog snel de finale zet uit.

‘Schaakmat, grote broer! Ik speel trouwens al jaren niet meer met poppen.’

Het was de zevende keer op rij dat ik Maurice versloeg. Hij mocht dan vijf jaar ouder zijn dan ik, op tactisch vlak kon hij

niet tegen me op. Een moeilijk te verteren frustratie. Met opgeheven kin liep ik de kamer uit. Achter me hoorde ik de schaakstukken over de grond rollen. Alweer.

Op de bovenverdieping vond ik Amélie. Ze was druk in de weer met kledij, handdoeken, Marseillezeep, haarborstels en grote stapels boeken. Ik zag een brede frons op haar voorhoofd.

‘Waarom gaan we morgen eigenlijk naar Mallorca?’ vroeg ik haar.

In een nonchalant gebaar trok ze de schouders op, maar haar stijf opgeklemd lippen vertelden me dat ze zichzelf moest verplichten te zwijgen, iets waar ze het steevast moeilijk mee had.

‘Toe, Amélie’, drong ik aan. En ik zette een pruillipje op, mijn specialiteit in die jaren. ‘Wat is er te doen in Mallorca? Waarom gaan we er zo ineens heen?’

Amélie vouwde enkele wollen rokken van me op, rolde mijn kousen in bolletjes en stak ze in de koffer. Ze keek me niet aan. Ik kneep haar hard in de arm. ‘Geef me op zijn minst een kleine hint dan.’ Plagend trok ik aan haar vlechten.

‘Het heeft iets te maken met monsieur Chopin’, fluisterde ze uiteindelijk, en ik wist dat ik het pleit weer gewonnen had van haar. ‘Maar meer kan ik je echt niet zeggen.’

Chopin. De naam van het Poolse pianogenie was me ondertussen bekend. George zelf had nog met geen woord over de man gerept, maar ik had zo mijn bronnen. Met de jaren was ik me gaan specialiseren in het afluisteren van het huispersoneel. Hun roddels vormden een schat aan informatie en zo wist ik dat Chopin zich had laten verleiden door mijn moeder. Een nieuwe verovering die ze kon toevoegen aan haar palmares.

Maar Chopin woonde voor zover ik wist in Parijs. Zeker niet op Mallorca. Het mysterie werd eigenlijk alleen maar groter.

Een halfuur voor het avondeten kon ik de nieuwsgierigheid niet meer bedwingen. Op mijn tenen sloop ik naar de keuken. Achter de klapdeur bleef ik stilstaan. De geur van gebraden vlees, tijm en knoflook kwam me tegemoet. Ik hoorde het ge-

rammel van kookpotten en deksels, het gekletter van lepels op het aanrecht en het getik van glazen die elkaar raakten. Het personeel was druk aan het praten. De bariton van de kok werd gedempt door het gepruttel en gesis in de kookpotten, maar Amélie's sopraan klonk helder in mijn oren.

‘Volgens mijn zus heeft gravin Marliani haar die reis aangeraden. “Schrijven kun je overal”, zou ze tegen madame George hebben gezegd. “En Frédéric kan ook in Mallorca componeren.”’

De kok bromde een vage repliek waar ik geen woord van kon onderscheiden.

‘Maar het is ook geen vakantie, Roger’, antwoordde Amélie. Ik hoorde een zweem van irritatie in haar stem. ‘Madame George en monsieur Chopin gaan min of meer op de vlucht, zo vertelde Louise het me.’

De bromstem van de kok antwoordde iets dat op een vraag leek.

‘Voor wie denk je dat ze moeten vluchten? Voor Malefille natuurlijk. Die is uiteraard in alle staten. Wat had madame George eigenlijk ook verwacht? Dat ze haar affaire met die Chopin geheim zou kunnen houden voor hem misschien? Zo'n schrijfster! Met de beroemdste componist van Europa! Nog voor ze die pianist met een vingertop aangeraakt had, was de beau monde van Parijs er al van op de hoogte. Logisch dat ook Malefille de geruchten opgevangen heeft een paar weken geleden. Het schijnt dat hij helemaal gek werd. Je weet hoe bezitterig hij altijd al geweest is...’

De kok onderbrak Amélie met wat gebrom, maar ze negeerde zijn tussenkomst en ging onverstoord verder. ‘Het schijnt dat Malefille ze nu al wekenlang achtervolgt. Hij scheldt ze uit, roept verwensingen op straat en begint ze de laatste week ook regelrecht te bedreigen. Weet je dat hij madame George zelfs met een dolk achterna heeft gezeten na een avondje uit? Ze heeft er echt genoeg van. En naar het schijnt kan ook monsieur Chopin de druk niet meer aan. Hij was direct akkoord om naar Mallorca af te reizen. Madame George zegt nu natuurlijk dat ze die reis wil

ondernemen voor haar dierbare zoontje Maurice. Acute reuma of zo. Het is maar hoe je het noemt. Maar zelf weet ik wel beter, Roger. Je kent Maurice even goed als ik. Zo'n mamakindje. Hij kan het leven in die kostschool gewoon niet aan. Sinds hij van zijn moeder gescheiden is, is hij altijd ziek. Ik zeg het je nog eens: tussen zijn oren zit ze, die acute reuma.'

Een dreun op mijn neus verdoofde me even. Bijna viel ik languit achterover, maar net op tijd wist ik mijn evenwicht te bewaren.

'Mademoiselle Solange!' Amélie sloeg in paniek haar armen op en neer als een kip met afgeknotte vleugels. 'Wat doe jij achter die deur?'

Ze bukte zich en bekeek mijn voorhoofd.

'Kom, toon me waar het pijn doet.'

De eerste drie dagen reisden we in een postkoets. Mijn moeder, Maurice, Amélie en ikzelf. Het stilzitten in de koets maakte me gek en ik was dan ook opgelucht toen de reis vanaf Lyon verderging op een rivierschip. Het eerste uur liep ik voortdurend op het dek heen en weer, dan leunde ik over de reling. Boven het wateroppervlak hing een kille nevel die het landschap bedekte met een doorzichtig laagje mysterie, een voorbode van het avontuur dat ons wachtte. Nu en dan doemde een kasteel op uit de mist. Dan danste het potlood van mijn broer over zijn papierblok om de surrealistische beelden langs de waterkant te vereeuwigen, wat hij heel goed kon, al zou ik dat tegenover hem nooit toegegeven hebben.

Urenlang gleed het schip quasi geruisloos door het water. Alleen de golven die links en rechts tegen de oevers opbotsten, doorbraken de stilte. Mijn blik volgde de boeg, die de rivier gestaag doormidden sneed.

Na een tijd moest ik me stevig vasthouden aan de reling. Het gestaar naar de golfslagen maakte me hondsmisselijk, maar ik kon het kijken niet laten. Ondertussen was Amélie aan de praat geraakt met een dienstmeisje van een andere familie. Ik had me

aan haar toezicht kunnen onttrekken, iets waar ik maar al te graag van profiteerde.

‘Wat voor buil heb jij daar op je voorhoofd?’ had George me de ochtend van ons vertrek gevraagd.

‘Tegen de kleerkast gelopen.’ Mijn antwoord had aannemelijk geklonken en had me een half geamuseerde, half boze blik van Amélie opgeleverd. Maar George had haar aandacht alweer op iets anders gericht en had er niets van gemerkt.

Ik rilde. Het oppervlak van de Rhône schitterde als een veld diamanten onder de laaghangende zon, maar toch was het bar koud, Nazli. Ik herinner me dat ik mijn cape strakker trok rond mijn schouders en dat ik mijn voeten warm stampte op het dek, maar het haalde niet veel uit.

‘Nog even en we zijn er.’ George was naast me komen staan. Ze staarde strak voor zich uit terwijl ze me aansprak, alsof de woorden niet voor mij bedoeld waren, maar voor de herfstlucht, die ze met diepe halen opsnoof.

Ik knikte. Een golf van misselijkheid welde op, maar die kon ik weer snel onderdrukken.

‘Hopelijk zal het in Mallorca warmer zijn’, zei ik.

Ik wist niet of mijn moeder me hoorde. Ze reageerde in elk geval niet.

Avignon kwam in zicht, de stad met de befaamde brug en het paleis van de pausen, monumenten die mijn moeder ons graag zou laten zien. Het eerste deel van onze reis zat er op. Ik greep naar de hand van mijn moeder, maar ze duwde me kordaat van zich af.

‘Ga je spullen verzamelen, Solange. En zet je hoed op. Ik zei toch dat we er direct zijn!’

Haar ogen priemden in het niets, alsof ik doorzichtig was geworden.

‘Ik ben mijn hoed kwijt.’

‘Dan ga je hem maar zoeken.’ Haar hand maakte een wegwerpgebaar in mijn richting. ‘Jij verliest altijd alles.’

Ze draaide zich naar me toe en onze blikken ontmoetten elkaar. Een zeldzaam moment. Ik las een mengeling van ontgoocheling en berusting in haar ogen.

‘Je bent tien geworden, Solange. Het wordt hoog tijd dat je je als een dame gedraagt.’

Ze haalde een sigaar uit haar broekzak, stopte het ene uiteinde in haar mond en stak het andere aan. Een man die even verderop stond, trok zijn wenkbrauwen op. Hij observeerde kritisch mijn moeder. De fluwelen broek, het mannenvest, de sigaar. Vervolgens wendde hij zijn blik vol afgrijzen af. Al te vaak zag ik de afkeuring in onbekende ogen wanneer ze mijn moeder aanschouwden.

‘Wel, waar wacht je nog op? Ga je hoed maar meteen zoeken.’

Ik draaide me behoedzaam om. Toch nam de misselijkheid weer toe. Mijn zicht werd troebel, maar door het waas dat voor mijn ogen hing, herkende ik toch de geruite rok van Amélie. Van de overkant van het dek kwam ze op me toe gelopen. In haar hand hield ze een turkooizen hoed met kanten linten, die waperden als minuscule vlagjes.

‘Mademoiselle, je vergat je hoed op het achterdek!’

Met wankele benen stapte ik haar tegemoet.

‘Zet hem maar op.’

Amélie stopte de hoed in mijn handen en ik had zin om haar te omhelzen, hoewel ik wist dat dat niet hoorde.

‘Het schijnt dat we er bijna zijn. Madame George zal je verwachten met je hoed op de kade.’ Ze zette een stap achteruit en monsterde me met half dichtgeknepen ogen. ‘Voel je je niet goed, Mademoiselle Solange? Je ziet bleek als een rauwe ui.’ Haar hand lag op mijn schouder.

‘Een beetje misselijk, maar het zal wel gaan. Dank je voor de hoed, Amélie.’ Ik zette het hoofddeksel op en knoopte de linten vast onder mijn kin. ‘Weet jij toevallig ook waar Maurice is?’ Mijn hoofd draaide zoekend van links naar rechts. De misselijkheid nam meteen weer toe.

‘Ja, natuurlijk, Mademoiselle. Hij staat net achter je. Daar.’ Amélie’s wijsvinger duidde de voorstevan aan. Ik draaide me om.

Op de plek waar ik nauwelijks een minuut eerder zelf had gestaan, leunde Maurice tegen George aan, zijn handen om haar middel geslagen. Met één hand streek George door zijn haar, met de andere leunde ze op de reling.

‘Hopelijk kan je broer wat aansterken op Mallorca, Mademoiselle. Je moeder maakt zich zorgen om hem, met zijn acute reuma.’

Er zat een troostende klank in Amélie’s stem. Ik vroeg me af of ze enig idee had van wat ik op dat moment voelde.

‘Maar ook monsieur Chopin heeft dringend wat zon en warmte nodig, heb ik gehoord. Hij sukkelst met een hardnekkige hoest.’

Even voelde ik de aandrang haar nog iets te vragen, maar dan bedacht ik me en ik kneep mijn lippen stijf op elkaar.

Tien minuten later meerde het schip aan. Amélie en Maurice sleepten onze bagage tot op de kade. Even had ik nog last van misselijkheid, daarna holde ik heen en weer over de kinderkopjes in een poging mijn opgespaarde energie kwijt te geraken. Als een standbeeld had Maurice postgevat naast de valiezen, wachtend op het vervolg van ons avontuur. George telde de bagage na. Drie gele lederen koffers en een aantal losse tassen. Toen haar blik op mij viel, stootte ik op ergernis.

‘Solange, stop met al dat gehuppel en kom hier. Kun jij nu nooit eens normaal doen?’

Diepe rimpels trokken groeven door haar gelaat. Ik vroeg me af hoe ik normaal kon doen voor mijn moeder. Maar tegelijk had ik daar helemaal geen zin in. Solange Dudevast was een totaalpakket. Te nemen of te laten. Ik was pas tien, maar dat had ik voor mezelf al beslist.